

XAVIER MONTSALVATGE I BASSOLS (1912-2002)

Xavier Montsalvatge ha estat el referent més qualificat de la música catalana de la segona meitat del segle xx que acabem de deixar enrere. Aquesta qualificació, assumida i respectada pels professionals de la música i pel públic durant gairebé seixanta anys, ha estat el resultat de l'enginy singular del compositor, que sapigué crear una música en un rar i insòlit procés que fou capaç de reunir, en una mateixa realitat, el punt de partença, la coetaneïtat artística i el canon del públic.

El paper històric que li correspongué com a compositor s'inicià en els anys quarantes amb les *Canciones negras*: un cicle liederístic que suposà per a la societat d'aquell temps una alenada d'aire fresc, un assaig d'utopia i una sublimació de la realitat irresistible, a la recerca d'un univers imaginari on no hi regnés ni l'esclavatge moral ni la grisor de l'esperit.

I allí començà a emprar els elements conceptuals que han esdevingut presents a tota la seva obra: la tendresa, la ironia i el vaivé constant entre l'emotivitat subjectiva i el distanciament volitiu. Però mai no es tractà d'un esquema o d'un mètode per aplicar a qualsevol oportunitat: aquests elements foren emprats per Montsalvatge des d'un punt de vista dinàmic, i amb la necessària flexibilitat; tanmateix, aquestes qualitats esdevingueren per a ell com una sego-

na naturalesa: no pas com a rutina illustrada, sinó com a esperó constant per crear un art de qualitat i arribar a omplenar l'esperit i satisfer la sensibilitat musical del públic.

En el transcurs de tota la seva activitat compositiva, Xavier Montsalvatge ha esdevingut un mitjancer entre diverses tendències: per això s'ha parlat sovint de la seva capacitat per compondre obres musicals que fossin representatives de l'època, que continguessin una qualitat estètica i que fossin entenedores pel públic.

Montsalvatge estigué sempre atent a les novetats i a les avatguardes, de les quals en copsà, amb intel·ligència i sensibilitat, els elements que considerà essencials, o necessaris, o, simplement, d'opció personal, com personal era l'acte de creació i d'intel·lecció del seu procés compositiu.

D'altra banda, calia que la seva música fos compresa, assumida i transformada en consciència col·lectiva, com a fruit de la maduresa d'un país que s'identificà amb l'artista. I ho aconseguí plenament, sense sacrificar la qualitat ni cercar el fàcil triomf de la immediatesa.

El llegat de Montsalvatge no s'exhaureix amb la seva quantiosa obra, que comprèn música escènica, liederística, coral, simfònica i cambrística: s'eixampla amb l'exerici de la crítica, que professà amb solidesa i exemplaritat a *El Matí*, *Destino* i *La Vanguardia*: prop de quatre mil ítems d'aquest vessant el consagren com a mestre i guia arreu de Catalunya i d'Espanya.

I ens resta allò més important de la seva herència: la seva personalitat humana irrepètible, aquella presència d'adolescent esdevingut nonagenari gairebé per sorpresa: aquella sornegueria amical, aquell talent sofisticat i, sobretot, la seva generositat espiritual vessada amb abundor i elegància.

Per l'Acadèmia, per la família, per tots aquells que posseïrem l'immens honor de comptar-nos entre els seus amics, Xavier Montsalvatge continuarà vivint en la seva obra artística i en el seu llegat espiritual.

FRANCESC BONASTRE